

ויגש, המדור- הגיגים, ד"ר חזות גבריאל

'ויגש' מול 'אני יוסף'

כך סתם, לכאורה, קוטעת התורה את שטף הדיאלוג המעניין בין יוסף ליהודה בפרשת מקץ ומשאירה אותנו במתח עד לשבוע זה, עד לפרשת ויגש. הקטיעה המלאכותית הזו לא עברה בשלום אצל התאולוג הנוצרי סטיבן לנגטון מימי הביניים שמייחסים לו את החלוקה של התנ"ך לפרקים. לדידו, 'ויגש יהודה' הוא פסוק 18 מתוך 34 פסוקים, לא התחלה, לא שיא דרמאטי, ולא משהו שניתן לבסס עליו אמירה אמונית.

לא כן סברו חכמינו, זהו השיא השלישי של יהודה. ליהודה שלשה שיאים המציירים תנועה של v (וי). השיא החיובי שבו חדר יהודה לתודעתנו, שבו הוא הגיח להיסטוריה היהודית הינו- ויאמר יהודה אל אחיו מה צע פי נהרג את אחינו וקסינו את דמנו: האמירה הזו מעידה על האיש, סגנונו, מחשבותיו, אופיו, ותכונותיו. בתחתית ה-v, מגיע יהודה אל נקודת השפל בחייו שהיא גם נקודת ההמראה של חייו- "ויבך יהודה ויאמר צדקה ממני". מכאן והלאה הפוקוס המקראי המבוטא באמצעות פסוקים רבים, מציב את יהודה בראש אחיו לכל מילי. האיש הולך וגדל, הולך ועולה במעלה תנועת ה-v. בענף הימני של ה-v מגיע יהודה לשיאו במעשה אשר עשה מול המלכות המצרית העוינת. "ויגש יהודה".

לדידים של חכמינו, הפועל הטריויאלי הזה, ויגש, מבטא את נכונותו של יהודה להיכנס למלחמת חייו מכל היבט כדי להציל את אחיו בנימין וכדי לעמוד במילתו לאביו. "ויגש יהודה" הוא הביטוי המעשי של מימוש הערבות אותה נתן לאביו. שלשה שיאים אלו מציירים באופן סכמטי את רעיון התשובה. הסגנון של מלכות יהודה, בראייה ההיסטוריוסופית הוא סגנון של תשובה. בכל תשובה יש התעוררות, דינמיות, התקדמות. ויאמר (יהודה אל אחיו), ויאמר (צדקה ממני), ויגש (יהודה). בכל השלבים הללו, קיימת התייחסות של יהודה אל האחר (אחיו, תמר, יוסף). יהודה פועל בשרות אחיו, משפחתו, עמו. במילה ויגש עובר יהודה ממילים למעשים.

בבואנו לצייר את הסכמה המלכותית של יוסף הצדיק נגלה כי מדובר על קו ישר הנמצא בעלייה מתמדת המגיע לשיאו במילים 'אני יוסף'. מתחילת הסיפור הדרמאטי הזה, יוסף מציב עצמו במרכז חיי משפחתו לכל מילי, בחלום ובמציאות. כל אשר הוא עושה הוא מצליח. הוא בעלייה מתמדת מרגע החלום ועד רגע ההתגלות לאחיו. הוא משיג את מטרתו המוצהרת, מיישם אותה ומוכיח לכולי עלמא שחלומותיו הם חלומות של אמת.

בניגוד לסגנון המלכותי של יהודה, יוסף מלכד את אחיו סביב אישיותו, הוא במרכז לא אחיו, בדיוק כפי שהוא חלם. המילים 'אני יוסף' עם כל עוצמתן מתחילות במילה אני. במציאות מתנגש ה'אני' של יוסף עם ה'ויגש' של יהודה. מפגש של שני מלכים, ובלשון חכמים- 'מלכות יוסף' ו'מלכות יהודה'. יעקב אבינו מכריע בעד 'מלכות יהודה' באומרו - יהודה אפה יודן אף.

מתברר כי תפקידו של משיח בן יוסף הוא להיות הכנה חומרית לבואו של משיח בן דוד, בדיוק כאשר עשה יוסף במצרים בכלכלו את משפחתו לפי הטף. בסופו של דבר, העיקר הוא משיח בן דוד. ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורגת לפניו גשנה. על פי האגדה- "להורות לפניו - לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה". יהודה יפתח ויגדיל את היסוד הרוחני, זה שיאפשר שמירת הניצוץ שבזכותו יגאלו. משיח בן יוסף עתיד למות בסיימו את תפקידו. לא נוכל להיוושע מתורתו. נדמה כי גם משיח בן יוסף שלנו כבר עשה את שלו. 50 סוגי סופגניות בחנוכה מהוות הוכחה מספקת לקיומו החזק של עולם החומר בעולמנו. הגיע זמן הביורר באשר לזהותנו הלאומית, הרוחנית, המטאפיזית. הגיע זמנו של משיח בן דוד.

להערות: hazut@gmail.com

לאתר- <http://gabihazut.co.il>